JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
DÁMASO RUIZ-JARABO COLOMER
13 päivänä marraskuuta 1997 *

1. Yhtiö Langnese-Iglo GmbH (jäljempänä Langnese-Iglo) on hakenut valituksella muutosta yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa Langnese-Iglo vastaan komissio 8.6.1995 antamaan tuomioon [1] (jäljempänä valituksenalainen tuomio). Tässä tuomiossa hylättiin Langnese-Iglon kanne, jossa se vaati ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta kumoamaan komission päätöksen 93/406/ETY [2] (jäljempänä riidanalainen päätös), jossa komissio oli todennut, että ne jäätelön yksinostosopimukset, jotka Langnese-Iglo oli tehnyt vähittäismyyjiensä kanssa Saksassa, rikkoivat EY:n perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa.

Tosiseikat ja asian käsittelyn vaiheet

2. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on määrittänyt esillä olevan riidan taustalla olevat tosiseikat valituksenalaisen tuomion 1—6 kohdassa.

3. Saksalainen yritys Schöller Lebensmittel GmbH & Co. KG (jäljempänä Schöller) ilmoitti 7.5.1985 päivätyllä kirjeellään komissiolle toimitussopimuksen mallin, joka koski Schöllerin suhteita vähittäismyyjiin. Komission kilpailuasiain pääosasto lähetti 20.9.1985 Schöllerin asianajajalle hallinnollisen kirjeen, jossa todettiin seuraavaa:

"Pyysitte 2.5.1985 Schöller Lebensmittel GmbH & Co. KG:n nimissä asetuksen N:o 17 2 artiklan mukaista puuttumattomuustodistusta 'jäätelön toimitussopimusten' osalta.

Kyseisen asetuksen 4 artiklan mukaisesti olette myös ilmoittanut sopimuksen. Tämän jälkeen olette toimittanut 25.6.1985 päivätyllä kirjeellä mallisopimuksen, jota on tarkoitus vastaisuudessa käyttää Schöllerin sopimusten mallina.

Selvensitte 23.8.1985 päivätyssä kirjeessänne, että ilmoitettuun mallisopimukseen sisältyvä, asiakkaalla oleva yksinostovelvoite, johon liittyy kilpailukielto, voidaan ensimmäisen kerran irtisanoa päättyväksi sopimuksen toisen

* Alkuperäinen kieli: espanja.

1 — Asia T-7/93, Langnese-Iglo v. komissio, tuomio 8.6.1995 (Kok. 1995, s. II-1533).

2 — Perustamissopimuksen 85 artiklan soveltamisesta Langnese-Iglo GmbH:hon (asia IV/34.072) 23 päivänä joulukuuta 1992 tehty komission päätös 93/406/ETY (EYVL 1993, L 183, s. 19).

soveltamisvuoden lopussa kuutta kuukautta ennen tämän vuoden loppua tehtävällä ilmoituksella ja tämän jälkeen samanlaisella ilmoituksella päättyväksi kunkin kalenterivuoden lopussa.

Komission tiedossa olevista ja pääasiallisesti hakemuksessanne esitetyistä seikoista käy ilmi, että vastaisuudessa tehtävien sopimusten on tarkoitus olla voimassa enintään kaksi vuotta. Päämiehenne 'jäätelön toimitussopimusten' keskimääräinen voimassaoloaika on yleensä huomattavasti alle viisi vuotta eli alle sen ajan, joka on asetettu edellytykseksi yksinostosopimuksia koskevalle ryhmäpoikkeukselle 22.6.1983 annetussa komission asetuksessa N:o 1984/83 [3] (EYVL L 173, 30.6.1983, s. 5).

Nämä seikat osoittavat selvästi, että Schöllerin tekemät 'jäätelön toimitussopimukset', vaikka otettaisiinkin huomioon muut samankaltaiset sopimukset, eivät estä kilpailua kyseisten tuotemarkkinoiden merkittävällä osalla. Kolmansien yritysten mahdollisuus aloittaa jäätelön vähittäismyynti on edelleen turvattu.

Schöllerin ilmoittamat 'jäätelön toimitussopimukset' ovat tämän vuoksi ETY:n kilpailusääntöjen mukaisia. Komission ei siten ole syytä puuttua ilmoitettuihin päämiehenne sopimuksiin.

Komissio varaa kuitenkin oikeuden käsitellä asiaa uudelleen, jos jokin oikeudellinen seikka tai tosiseikka, jonka perusteella tämä arviointi on tehty, muuttuu olennaisesti.

Komissio huomauttaa lisäksi päämiehellenne, että edellä mainittua päätelmää sovelletaan myös jo olemassa oleviin 'jäätelön toimitussopimuksiin' ja ettei näitä tarvitse ilmoittaa, jos näiden sopimusten kiinteä voimassaoloaika ei ylitä kahta vuotta 31.12.1986 jälkeen ja nämä voidaan tämän jälkeen irtisanoa vähintään kuusi kuukautta ennen kunkin kalenterivuoden loppua päättyviksi kyseisen vuoden lopussa.

— —"

4. Mars GmbH (jäljempänä Mars) toimitti 18.9.1991 komissiolle kantajaa ja Schölleriä vastaan osoitetun kantelun, joka koski perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan rikkomista, ja pyysi, että toteutettaisiin turvaamistoimet, joilla estettäisiin vakava ja korvaamaton vahinko, joka aiheutuu Marsin mukaan siitä, että kantajan ja Schöllerin useiden vähittäis-

3 — Perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan soveltamisesta yksinostosopimusten ryhmiin 22 päivänä kesäkuuta 1983 annettu komission asetus (ETY) N:o 1984/83 (EYVL L 173, s. 5).

myyjien kanssa tekemät kilpailusääntöjen vastaiset sopimukset olivat vaikeuttaneet merkittävällä tavalla jäätelön myyntiä Saksassa.

5. Komissio määräsi turvaamistoimista 25.3.1992 tehdyllä päätöksellään [4] ja ratkaisi tapauksen pääasian suhteen tekemällä kaksi lähes samanlaista päätöstä, eli Langnese-Iglolle osoitetun päätöksen 93/406/ETY ja Schöllerille osoitetun päätöksen 93/405/ETY. [5]

6. Päätöksen 93/406/ETY päätösosa on seuraava:

"1 artikla

Langnese-Iglo GmbH:n tekemät sopimukset, joiden mukaan niiden vähittäismyyjien, joiden kotipaikka on Saksassa, on ostettava jälleenmyyntiin tarkoitettu yksittäispakattu jäätelö yksinomaan mainitulta yritykseltä (myyntipaikkoja sitova yksinostovelvoite), rikkovat ETY:n perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa.

2 artikla

Asetuksen N:o 1984/83 säännösten soveltamisesta aiheutuva etu evätään sellaisten sopimusten osalta, jotka mainitaan 1 artiklassa ja jotka täyttävät mainitun asetuksen mukaisesti ryhmäpoikkeuksesta aiheutuvan edun saamisen edellytykset.

3 artikla

Langnese-Iglo GmbH:n on kolmen kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksiantamisesta annettava 1 ja 2 artiklan sisältö tiedoksi niille jälleenmyyjille, joiden kanssa se on tehnyt 1 artiklassa tarkoitettuja sopimuksia, ja ilmoitettava kyseisten sopimusten olevan mitättömiä.

4 artikla

Langnese-Iglo GmbH ei saa tehdä tämän päätöksen 1 artiklassa tarkoitettuja sopimuksia ennen 31.12.1997.

— —"

4 — Perustamissopimuksen 85 artiklan soveltamisesta tehty päätös (IV/34.072 — Mars v. Langnese ja Schöller — urvaamistoimet).

5 — Perustamissopimuksen 85 artiklan soveltamisesta Schöller Lebensmittel GmbH & Co. KG:hen (IV/31.533 ja IV/34.072) 23 päivänä joulukuuta 1992 tehty komission päätös 93/405/ETY (EYVL 1993, L 183, s. 1).

7. Sekä Langnese-Iglo että Schöller nostivat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa kanteet, joissa ne vaativat komission päätösten 93/406/ETY ja 93/405/ETY kumoamista. Mars-yhtiö oli kummassakin oikeudenkäynnissä väliintulijana tukemassa komission vaatimuksia. Asiassa Schöller vastaan komissio 8.6.1995 antamassaan tuomiossa [6] ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hyväksyi vain päätöksen 93/405/ETY 4 artiklan lainvastaisuutta koskevan kanneperusteen. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumosi siten kyseisen 4 artiklan ja pysytti päätöksen muilta osin voimassa. Tästä tuomiosta ei ole valitettu, minkä vuoksi se on tullut lainvoimaiseksi. Asiassa Langnese-Iglo vastaan komissio 8.6.1995 antamassaan tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi niin ikään kaikki kantajan kanneperusteet lukuun ottamatta riidanalaisen päätöksen 4 artiklan lainvastaisuutta koskevaa kanneperustetta. Siten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumosi kyseisen 4 artiklan.

8. Langnese-Iglo on hakenut yhteisöjen tuomioistuimeen 18.8.1995 toimittamallaan valituksella muutosta tuomioon, jossa hyväksyttiin vain osittain sen vaatimukset. Langnese-Iglo vaatii siten niiden tuomion osien kumoamista, joissa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi sen kanneperusteet, samoin kuin riidanalaisen komission päätöksen 1, 2 ja 3 artiklan kumoamista.

9. Langnese-Iglo on pyytänyt yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 93 artiklan 3 kohdan toisen virkkeen ja 118 artiklan nojalla, että tiettyjä kanteeseen sisältyneitä tietoja käsiteltäisiin luottamuksellisesti. Yhteisöjen tuomioistuimen presidentti on hyväksynyt pyynnön 20.3.1996 antamallaan määräyksellä. Otan luottamuksellisuuden huomioon ratkaisuehdotuksessani.

10. Komissio vaatii vastineessaan valituksen hylkäämistä, ja väliintulijana jo ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ollut Mars tukee tätä vaatimusta; lisäksi komissio tekee vastavalituksen, [7] jossa se vaatii valituksenalaisen tuomion kumoamista siltä osin kuin siinä kumottiin riidanalaisen päätöksen 4 artikla.

Valitus

11. Langnese-Iglo on vedonnut valituksensa tueksi kolmeen perusteeseen, jotka ovat seuraavat:

— luottamuksensuojan periaatteen virheellinen soveltaminen

6 — Asia T-9/93, Schöller v. komissio, tuomio 8.6.1995 (Kok. 1995, s. II-1611).

7 — Alaviitteellä ei ole merkitystä suomenkielisessä versiossa.

— perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan virheellinen soveltaminen

— suhteellisuusperiaatteen ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteen virheellinen soveltaminen.

12. Komissio katsoo Mars-yhtiön tukemana, että Langnese-Iglon valitusperusteet ovat perusteettomia.

A *Luottamuksensuojan periaatteen virheellinen soveltaminen*

13. Langnese-Iglo väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on soveltanut virheellisesti luottamuksensuojan periaatetta katsoessaan valituksenalaisessa tuomiossa, että komissio on saanut muuttaa Schöllerille vuonna 1985 osoittamassaan hallinnollisessa kirjeessä omaksumaansa kantaa ja tehdä riidanalaisen päätöksen, jossa todettiin, että Langnese-Iglon vähittäismyyjiensä kanssa tekemät yksinostosopimukset olivat ristiriidassa perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan kanssa. Valittajan mukaan luottamuksensuojan periaate ei sinänsä estänyt komissiota, jolle Mars oli juuri tehnyt kantelun, tutkimasta uudestaan Saksan jäätelömarkkinoihin liittyviä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja. Komissio on kuitenkin loukannut tätä periaatetta, kun se on muuttanut hallinnollisessa kirjeessä omaksumaansa kantaa ja kieltänyt siten Langnese-Iglon yksinostosopimukset; komission olisi nimittäin pitänyt osoittaa, että Saksan jäätelömarkkinoihin liittyvät tosiseikat ja oikeudelliset seikat ovat muuttuneet merkittävästi. Langnese-Iglon mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on soveltanut virheellisesti luottamuksensuojan periaatetta, kun se on pysyttänyt riidanalaisen päätöksen voimassa tutkimatta kyseisillä markkinoilla mahdollisesti tapahtuneita muutoksia.

14. Tukeakseen näkemystään Langnese-Iglo yrittää osoittaa vääriksi ne perustelut, joilla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tukenut sitä päätelmäänsä, että riidanalaisella päätöksellä ei rikottu luottamuksensuojan periaatetta.

Ensinnäkin Langnese-Iglo arvostelee ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta siitä, että tämä on valituksenalaisen tuomion 39 kohdassa hyväksynyt asiaa mitenkään tutkimatta sen komission näkemyksen, jonka mukaan olosuhteet olivat muuttuneet merkittävästi kyseisillä markkinoilla hallinnollisen kirjeen antamisen jälkeen sen vuoksi, että kaksi uutta kilpailijaa, eli Mars ja Jacobs Suchard, olivat tällä välin tulleet markkinoille ja että komissio oli saanut tietää Marsin tekemän kantelun

johdosta lisäesteistä markkinoille pääsyssä, pääasiallisesti elintarvikkeiden kaupassa.

Seuraavaksi valittaja kiinnittää huomiota siihen, kuten se teki jo ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessakin, että Jacobs Suchard ei toimi Saksan jäätelömarkkinoilla vaan se on ainoastaan tehnyt Schöllerin kanssa lisenssisopimuksen, jonka nojalla Jacobs Suchard saa käyttää tuotemerkkiä Lila Pause. Marsin Saksan markkinoille tulo ei puolestaan johtanut jäätelömarkkinoiden olosuhteiden merkittäviin muutoksiin, koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole osoittanut, että muut yritykset eivät voisi päästä markkinoille, jotka siten ovat valittajan mukaan yhtä avoimet kuin vuonna 1985, jolloin komissio on antanut hallinnollisen kirjeen.

Lopuksi valittaja väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on toiminut virheellisesti todetessaan valituksenalaisen tuomion 38 kohdassa, että sitä, että komissio oli tutkinut ennen hallinnollisen kirjeen laatimista markkinaolosuhteita vain väliaikaisesti, oli pidettävä riidanalaisen päätöksen laillisuutta tukevana argumenttina. Valittajan mukaan komissio on rikkonut luottamuksensuojan periaatetta, kun se on vedonnut markkinoiden tutkimisen väliaikaisuuteen voidakseen uusien seikkojen ilmetessä poiketa hallinnollisessa kirjeessä omaksumastaan kannasta.

15. Komissio ja Mars ovat esittäneet vahvoja epäilyksiä siitä, täyttävätkö Langnese-Iglon valitusperusteet ne yhteisöjen tuomioistuimen vahvistamat kriteerit, jotka koskevat valitusten tutkittavaksi ottamista kilpailuasioissa.

16. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan [8] valituksessa on ilmoitettava täsmällisesti sekä se, miltä kaikilta osin tuomion kumoamista vaaditaan, että ne oikeudelliset perusteet ja perustelut, joihin erityisesti halutaan vedota tämän vaatimuksen tueksi. Tätä edellytystä ei täytä valitus, jossa vain kerrataan tai toistetaan sanasta sanaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa jo esitetyt perusteet ja perustelut, sellaisetkin, joiden pohjana olevien tosiseikkojen osalta tämä tuomioistuin on tosiseikastoa määrittäessään nimenomaisesti omaksunut eri näkemyksen; koska tällaiseen valitukseen ei nimittäin sisälly erityisesti valituksenalaisessa tuomiossa tehtyjen päätelmien kyseenalaistamiseen tarkoitettuja perusteita, sillä tosiasiassa pyritään ainoastaan siihen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa esitetty kanne tutkitaan uudelleen, mikä ei EY:n tuomioistuimen perussäännön 49 artiklan mukaan kuulu yhteisöjen tuomioistuimen toimivaltaan.

Yhteisöjen tuomioistuin on myös todennut, että valitus voi perustua ainoastaan oikeussääntöjen rikkomista koskeviin perusteisiin eikä siis tosiseikkojen arviointiin. Tämän vuoksi yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa esitetyn näytön arviointia ei voida pitää sellaisena oikeuskysymyksenä, joka

8 — Ks. erityisesti asia C-244/92 P, Kupka-Floridi v. talous- ja sosiaalikomitea, määräys 26.4.1993 (Kok. 1993, s. I-2041); asia C-26/94 P, X v. komissio, määräys 26.9.1994 (Kok. 1994, s. I-4379); asia C-62/94 P, Turner v. komissio, määräys 17.10.1995 (Kok. 1995, s. I-3177) ja asia C-73/95 P, Viho v. komissio, tuomio 24.10.1996 (Kok. 1996, s. I-5457, 25 ja 26 kohta).

kuuluu yhteisöjen tuomioistuimen valvontavallan piiriin valitusasioissa, paitsi jos ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on vääristänyt selvitysaineistoa tai jos sen päätelmien asiallinen epätarkkuus ilmenee asiakirja-aineistosta. Yhteisöjen tuomioistuimella ei siten ole toimivaltaa tutkia sitä selvitystä, johon ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on asian tosiseikastoa määrittäessään tukeutunut, silloin kun tämä selvitys on asianmukaisesti hankittu ja todistustaakkaa ja asian selvittämistä koskevia yleisiä oikeusperiaatteita ja menettelysääntöjä on noudatettu. Sitä vastoin yhteisöjen tuomioistuimella on toimivalta valvoa tosiseikkojen oikeudellista luonnehdintaa ja niitä oikeudellisia seuraamuksia, joihin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on sen pohjalta päätynyt. [9]

17. Langnese-Iglon ensimmäinen valituspe-ruste ei mielestäni näyttäisi vastaavan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä määriteltyjä edellytyksiä, minkä vuoksi se on jätettävä tutkimatta. Itse asiassa ne argumentit, joihin valittaja on tukeutunut osoittaakseen, että komissio on rikkonut luottamuksensuojan periaatetta, vastaavat valittajan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa esittämiä argumentteja, mukaan lukien ne argumentit, joiden pohjana olevien tosiseikkojen osalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on omaksunut eri näkemyksen. Tuomalla esiin tämän väitteen Langnese-Iglo yrittää itse asiassa saada ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa esitetyn kanteen uudelleen tutkittavaksi osoittamatta kuitenkaan selvästi sitä oikeudellista virhettä, jonka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin olisi tehnyt soveltaessaan luottamuksensuojan periaatetta määrittämäänsä asian tosiseikastoon.

Kaiken lisäksi Langnese-Iglo yrittää pönkittää ensimmäisen valitusperusteensa tueksi käyttämiään perusteluita kyseenalaistamalla sen, miten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on määrittänyt tosiseikat valituksenalaisessa tuomiossa. Ne päätelmät, jotka koskevat olosuhteiden muuttumista relevanteilla markkinoilla (eli uusien kilpailijoiden ilmaantuminen sekä lisäesteet markkinoille pääsyssä), perustuu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle esitetyn selvitysaineiston arviointiin, joka kuuluu yksinomaan kyseisen tuomioistuimen toimivaltaan ja joka ei siis kuulu yhteisöjen tuomioistuimen valitusasioissa harjoittaman valvonnan piiriin. Toisaalta Langnese-Iglo ei väitä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin olisi vääristänyt sille esitettyä selvitysaineistoa tai että asiakirjoista ilmenisi sen tekemien päätelmien asiallinen epätarkkuus.

18. Joka tapauksessa katson, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valituksenalaisessa tuomiossa päätellyt oikein, että luottamuksensuojan periaatetta ei ole rikottu. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ratkaisu on itse asiassa perusteltavissa useilla argumenteilla.

Ensinnäkin komission vuonna 1985 laatima hallinnollinen kirje oli osoitettu Schöllerille ja koski "jäätelön toimitussopimuksia", jotka kyseinen yritys oli ilmoittanut komissiolle. Ainoa yritys, joka voisi mahdollisesti vedota luottamuksensuojan periaatteeseen, on hallin-

9 — Asia C-53/92 P, Hilti v. komissio, tuomio 2.3.1994 (Kok. 1994, s. I-667, 42 kohta); yhdistetyt asiat C-241/91 P ja C-242/91 P, RTE ja ITP v. komissio, tuomio 6.4.1995 (Kok. 1995, s. I-743, 67 kohta) ja asia C-19/95 P, San Marco v. komissio, määräys 17.9.1996 (Kok. 1996, s. I-4435, 39 ja 40 kohta).

nollisen kirjeen vastaanottaja. [10] Hallinnollisilla kirjeillä ei ole mitään vaikutuksia kolmansiin osapuoliin, eivätkä ne sido kansallisia tuomioistuimia. [11] Siten on johdonmukaista, etteivät kolmannet osapuolet, kuten esillä olevassa asiassa Langnese-Iglo, voi vedota tällaisiin kirjeisiin vaatimustensa tueksi.

Toiseksi on todettava, että komissio voi aloittaa menettelyn uudelleen ja poiketa hallinnollisessa kirjeessä tekemistään päätelmistä, kun se saa tietoonsa uusia kilpailunrajoituksia tai kun relevanttien markkinoiden rakenteessa on tapahtunut muutoksia. Komissio oli itse asiassa nimenomaisesti varannut itselleen tämän mahdollisuuden lisäämällä rebus sic stantibus -lausekkeen Schöllerille osoittamaansa hallinnolliseen kirjeeseen. Koska komissio ei ole sidottu aiemmin antamaansa puuttumattomuustodistukseen [12] tai perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan nojalla tehtyyn päätökseen [13] markkinoilla tapahtuneiden merkittävien muutosten johdosta, sitä paremmalla syyllä se voi poiketa hallinnollisessa kirjeessä tekemästään arvioinnista.

10 — Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut edellä mainitussa asiassa Schöller v. komissio antamassaan tuomiossa, josta on tällä välin tullut lainvoimainen, että komissio ei ole rikkonut luottamuksensuojan periaatetta tehdessään päätöksen 93/405/ETY, jossa se on todennut, että Schöllerin vähittäismyyjiensä kanssa tekemä yksinostosopimusten verkosto on perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan vastainen.

11 — Ks. erityisesti asia 31/80, L'Oréal, tuomio 11.12.1980 (Kok. 1980, s. 3775, 12 kohta).

12 — Asia T-116/89, Prodifarma ym. v. komissio, tuomio 13.12.1990 (Kok. 1990, s. II-843, 70 kohta).

13 — 6 päivänä helmikuuta 1962 annetun neuvoston asetuksen N:o 17 (perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan ensimmäinen täytäntöönpanoasetus; EYVL 1962, 13, s. 204) 8 artiklan 3 kohta.

19. Edellä esitetyn perusteella katson, että ensimmäinen valitusperuste on jätettävä tutkimatta tai toissijaisesti se on hylättävä.

B *EY:n perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan virheellinen soveltaminen*

20. Langnese-Iglo väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 94—114 kohdassa tekemä päätelmä, joka koskee yksinostosopimusten vaikutusta kilpailuun, on yhteensopimaton perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan kanssa. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut, että Langnese-Iglon vähittäismyyjiensä kanssa tekemät yksinostosopimukset rajoittavat tuntuvasti kilpailua kyseisillä markkinoilla ja tämän vuoksi ne ovat perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan vastaisia, kuten komissio oli todennut riidanalaisessa päätöksessä.

21. Langnese-Iglon mukaan tämä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätelmä perustuu useisiin seikkoihin, jotka eivät ilmene kyseiselle tuomioistuimelle esitetyistä oikeudenkäyntiasiakirjoista, ja virheelliseen tosiseikaston oikeudelliseen arviointiin. Langnese-Iglo väittää ensinnäkin, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei voinut päätellä oikeudenkäyntiasiakirjojen perusteella valituksenalaisen tuomion 105 kohdassa, että yksinostosopimusten verkostoista aiheutuva sidonnaisuusaste oli yli 30 prosenttia.

Langnese-Iglon mukaan asiakirjoista ilmenee, että sidonnaisuusaste oli alle 30 prosenttia, eli vähemmän kuin raja, jota komissio on pitänyt hyväksyttävänä Schöllerille vuonna 1985 osoittamassaan hallinnollisessa kirjeessä.

Toiseksi Langnese-Iglo riitauttaa muita tosiseikkoja, jotka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on vahvistanut valituksenalaisen tuomion 107 ja 109 kohdassa. Kyse on yhtäältä siitä, että Langnese-Iglo lainasi suuren määrän pakastimia vähittäismyyjien käyttöön sillä edellytyksellä, että nämä käyttävät pakastimia vain Langnese-Iglon tuotteiden säilyttämiseen, ja toisaalta niistä alennuksista, joilla Langnese-Iglo varmisti tietyn suuruisen markkinaosuuden yksittäispakatun jäätelön myynnissä. Nämä tosiseikat, jotka eivät ole oikeudenkäyntiasiakirjoissa, vastaavat niitä komission väitteitä, jotka Langnese-Iglo riitautti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa.

Lopuksi Langnese-Iglo väittää, että valituksenalaisen tuomion 113 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on virheellisesti päätellyt, että Langnese-Iglon ja Schöllerin yksinostosopimusten verkostot rajoittivat tuntuvasti kilpailua kyseisillä markkinoilla. Itse asiassa Langnese-Iglon mukaan sidonnaisuusaste, joka on vain hieman yli 30 prosenttia, ei rajoita markkinoille pääsyä eikä muuta markkinoita suljetuiksi, varsinkaan kun kyseiset markkinat, eli Saksan jäätelömarkkinat, ovat laajentumassa voimakkaasti.

22. Tätä valitusperustetta ei voida ottaa tutkittavaksi, koska Langnese-Iglo rajoittuu riitauttamaan vain ja ainoastaan ne tosiseikat, jotka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valituksenalaisessa tuomiossa lopullisesti määrittänyt sen jälkeen kun se on arvioinut asianmukaisesti hankittua selvitysaineistoa noudattaen todistustaakkaa ja asian selvittämistä koskevia oikeussääntöjä ja yleisiä oikeusperiaatteita. Yhteisöjen tuomioistuimella ei ole toimivaltaa puuttua valituksen yhteydessä selvitysaineiston arviointiin, jonka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on suorittanut asianmukaisesti.

23. Tämän vuoksi toista valitusperustetta ei voida ottaa tutkittavaksi.

C *Suhteellisuusperiaatteen ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteen virheellinen soveltaminen*

Suhteellisuusperiaate

24. Langnese-Iglo väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole soveltanut valituksenalaisessa tuomiossa oikein suhteellisuusperiaatetta, jonka mukaan komission asettamien velvoitteiden on oltava soveliaita ja välttämättömiä tavoiteltujen päämäärien

saavuttamiseksi. [14] Langnese-Iglon mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on soveltanut väärin suhteellisuusperiaatetta, kun se on katsonut, että komissio on toiminut oikein evätessään asetuksella N:o 1984/83 tarkoitetun ryhmäpoikkeuksen kaikkien Langnese-Iglon tekemien yksinostosopimusten osalta ja katsoessaan, että kaikki nämä sopimukset olivat perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan vastaisia, ilmoittamatta tätä ennen Langnese-Iglolle, miten tämä voisi muuttaa sopimuksiaan kyseisestä määräyksestä johtuvien vaatimusten mukaisiksi.

25. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on yhtäältä hyväksynyt ryhmäpoikkeuksen epäämisen ja kaikkien Langnese-Iglon tekemien sopimusten kieltämisen. Toisaalta se on katsonut valituksenalaisen tuomion 207 ja 208 kohdassa, että yksinostosopimusten tekeminen ei pääsääntöisesti ole 85 artiklan 1 kohdan vastaista, jos nämä sopimukset eivät johda markkinoiden eristämiseen, ja että komissiolla ei ole toimivaltaa rajoittaa yksittäistapauksessa tehdyllä päätöksellä asetuksen N:o 1984/83 kaltaisen säädöksen oikeusvaikutuksia, paitsi jos tässä säädöksessä nimenomaisesti annetaan tähän mahdollisuus. Langnese-Iglon mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ensimmäinen ja toinen päätelmä ovat selvästi ristiriitaisia.

26. Langnese-Iglo väittää, että saavuttaakseen tavoitteensa, joka oli 85 artiklan 1 kohdan rikkomisen lopettaminen, komission ei tarvinnut evätä ryhmäpoikkeuksesta aiheutuvaa etua ja kieltää kaikkia sen tekemiä yksinostosopimuksia. Langnese-Iglon mukaan komissio olisi saavuttanut tämän tavoitteen vähemmän ankarilla keinoilla — kuten vähentämällä sopimusten määrää tai pienentämällä sitovuusastetta asetuksessa N:o 1984/83 hyväksytyn tasolle — jotka eivät olisi merkinneet valittajan koko sopimusverkoston kieltämistä.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei hyväksynyt tätä mahdollisuutta, koska se on katsonut valituksenalaisen tuomion 129 ja 193 kohdassa, että oli mielivaltaista erottaa Langnese-Iglon tekemien sopimusten verkostosta ne sopimukset, jotka lisäsivät vain erittäin vähän muiden vastaavien sopimusten mahdollista yhteisvaikutusta markkinoihin.

27. Kuten Mars ja komissio ovat huomauttaneet, Langnese-Iglon argumentaatio tämän valitusperusteen tueksi vaikuttaa hyvin sekavalta. Langnese-Iglo viittaa nimittäin eri tilanteita erottelematta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen lausumiin, jotka koskevat voimassa olevia yksinostosopimusten verkostoja (valituksenalaisen tuomion 188—196 kohta) ja komission päätöksen 4 artiklassa määrättyä kieltoa tehdä yksinostosopimuksia vastaisuudessa (valituksenalaisen tuomion 197—210 kohta). Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on erottanut selvästi toisaalta 85 artiklan 1 kohdan soveltamisen voimassa oleviin sopimuksiin ja toisaalta asetuksen N:o 17 3 artiklan vaikutuksen niihin yksinostosopimuksiin, joita Langnese-Iglo saa tehdä

14 — Asia 15/83, Denkavit Nederland, tuomio 17.5.1984 (Kok. 1984, s. 2171) ja edellä alaviitteessä 9 mainitut yhdistetyt asiat RTP ja ITP v. komissio, 93 kohta.

vastaisuudessa. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämät perustelut eivät siis ole ristiriitaisia, koska Langnese-Iglon mainitsemat tuomioistuimen lausumat koskevat eri tilanteita ja ovat siksi erilaisia.

28. Vaikka tätä sekaannusta ei otettaisi huomioon, olisi katsottava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on soveltanut oikein suhteellisuusperiaatetta, ja siten tämä valitusperusteen osa, jossa väitetään sitä sovelletun väärin, on hylättävä.

29. Langnese-Iglo ei riitauta sitä, että asetuksen N:o 1984/83 — jonka oikeusperustana on asetuksen N:o 19/65/ETY [15] 7 artikla — 14 artiklan nojalla komissio voi evätä ryhmäpoikkeuksen soveltamisen. Langnese-Iglo ei myöskään riitauta sitä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on soveltanut yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Brasserie de Haecht 12.12.1967 antamassaan tuomiossa ja asiassa Delimitis 28.2.1991 antamassaan tuomiossa [16] kehittämään yhteisvaikutuksen teoriaa, kun se on tutkinut Langnese-Iglon tekemien yksinostosopimusten verkoston yhteensopivuutta perustamissopimuksen 85 artiklan kanssa.

Langnese-Iglo katsoo ainoastaan, että ryhmäpoikkeuksen epääminen Langnese-Iglon sopimusverkoston osalta ei voi johtaa kaikkien sopimusten kieltämiseen. Langnese-Iglon mukaan kyseessä on suhteeton seuraus, koska komissio olisi voinut varmistaa 85 artiklan noudattamisen myöntämällä yksittäisiä poikkeuksia niille verkoston sopimuksille, jotka vaikuttivat vain vähän kilpailuun, ja kieltämällä kaikki muut.

30. Kun tarkoituksena on arvioida kokonaisvaltaisesti yksinostosopimusten verkostoa ja tässä tarkoituksessa sovelletaan yhteisvaikutuksen teoriaa, täytyy myös määrättävän seuraamuksen olla kokonaisvaltainen. [17] Mielestäni ei ole mahdollista, että komissio kohtelisi verkostoon kuuluvia eri sopimuksia eri tavalla niin, että se ei soveltaisi perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa osaan sopimuksista, joille se siis myöntäisi yksittäispoikkeuksen. Kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korosti tuomiossaan, jos Langnese-Iglon luomasta sopimusverkostosta eroteltaisiin eri sopimustyyppejä, tämä johtaisi mielivaltaisiin tilanteisiin. Jos komissio ottaa huomioon sopimusverkoston kokonaisuudessaan määrittäessään, onko 85 artiklaa rikottu, se ei voi erottaa verkostosta eri sopimustyyppejä silloin, kun se päättää seuraamuksen määräämisestä tai mahdollisen yksittäispoikkeuksen myöntämisestä: sekä seuraamusta että poikkeusta on sovellettava koko verkostoon. [18]

15 — Perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan soveltamisesta sopimusten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen ryhmiin 2 päivänä maaliskuuta 1965 annettu neuvoston asetus N:o 19/65/ETY (EYVL 1965, 36 s. 533).

16 — Asia 23/67, Brasserie de Haecht, tuomio 12.12.1967 (Kok. 1967, s. 525) ja asia C-234/89, Delimitis, tuomio 28.2.1991 (Kok. 1991, s. I-935).

17 — Ks. Idot, L. ja Momège, C., "L'affaire des barres glacées Mars: une vague de froid sur les contrats d'exclusivité", *La semaine juridique - édition entreprise*, Supplément N:o 6, s. 7.

18 — Yhteisöjen tuomioistuin on edellä mainitussa asiassa Brasserie de Haecht antamassaan tuomiossa todennut oluen yksintoimitussopimuksista, "että olisi turhaa itse asiassa tarkastella sopimusta, päätöstä tai menettelytapaa niiden vaikutusten vuoksi, jos vaikutuksia olisi tarkasteltava ottamatta huomioon niitä markkinoita, joilla ne ilmenevät, erotettuna muista, saman- tai erilaisista vaikutuksista".

Yhdenvertaisen kohtelun periaate

31. Langnese-Iglo väittää, että kieltämällä kaikki sen yksinostosopimukset komissio on loukannut yhdenvertaisen kohtelun periaatetta, joka on yhteisön oikeuden yleinen oikeusperiaate. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut valituksenalaisen tuomion 209 kohdassa, että komission päätöksen 4 artiklalla loukataan tätä periaatetta, koska asetuksessa N:o 1984/83 tarkoitettua ryhmäpoikkeusta ei päätöksen johdosta sovelleta Langnese-Iglon vastaisuudessa tekemiin yksinostosopimuksiin. Langnese-Iglon mukaan sen kaikkien voimassa olevien sopimusten kieltäminen syrjii sitä sen kilpailijoihin nähden, koska näiden ei täydy purkaa jälleenmyyjiensä kanssa tekemiään sopimuksia.

32. Olen sitä mieltä, että tämä valitusperusteen osa täytyy hylätä kolmesta syystä. Ensinnäkin Langnese-Iglo yrittää jälleen soveltaa voimassa oleviin sopimuksiin sellaista ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen perustelua, joka koskee vastaisuudessa tehtäviä sopimuksia. Toiseksi komissio on päätöksellään 93/405/ETY, jonka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on pääosin vahvistanut asiassa Schöller vastaan komissio 8.6.1995 antamassaan tuomiossa, kieltänyt myös koko sen yksinostosopimusten verkoston, joka muodostui Schöllerin vähittäismyyjiensä kanssa tekemistä sopimuksista. Kolmanneksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut valituksenalaisen tuomion 39 kohdassa, että oli näytetty, että Mars tarjosi vain rajoitetun valikoiman tuotteita ja että tämän kaupallinen strategia erosi Schöllerin ja Langnese-Iglon soveltamasta. Langnese-Iglo ei myöskään ole väittänyt ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, että sen kilpailijoiden jakelujärjestelmät olisivat vastaavat kuin sen omat. Langnese-Iglo ei voi siten vedota tähän uuteen tosiseikkaan muutoksenhaussa, koska tehdessään näin se muuttaisi riidan kohdetta, mikä on yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 113 artiklan 2 kohdan vastaista.

33. Edellä olevasta seuraa, että tämäkin valitusperuste on hylättävä.

Komission vastavalitus: asetuksen N:o 17 3 artiklan rikkominen

34. Komissio on tehnyt vastavalituksen, jota Mars tukee väliintulijana ja jossa se vaatii valituksenalaisen tuomion kumoamista siltä osin kuin siinä on kumottu riidanalaisen päätöksen 4 artikla. Komission mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen todetessaan tuomion 205 kohdassa, että asetuksen N:o 17 3 artiklassa "annetaan komissiolle ainoastaan toimivalta kieltää jo tehdyt yksinoikeussopimukset, jotka ovat ristiriidassa kilpailusääntöjen kanssa".

35. Riidanalaisen päätöksen 4 artiklan sanamuoto on seuraava: "Langnese-Iglo GmbH ei saa tehdä tämän päätöksen 1 artiklassa tarkoitettuja sopimuksia ennen 31.12.1997." Komissio puolusti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa tämän artiklan laajaa tulkintaa eli sitä, ettei Langnese-Iglo saisi tehdä viiteen vuoteen minkäänlaisia yksinostosopimuksia riippumatta siitä, olivatko nämä sopimukset samanlaisia kuin siihen verkostoon kuuluvat sopimukset, jonka komissio oli riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa todennut perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan vastaiseksi. Kyseisen päätöksen 4 artiklalla estettiin komission mukaan Langnese-Igloa tekemästä uusia yksinostosopimuksia, joihin voitaisiin soveltaa asetuksessa N:o 1984/83 tarkoitettua ryhmäpoikkeusta, koko sinä aikana, jonka komissio katsoi tarpeelliseksi, jotta kyseisten markkinoiden rakenne ja olosuhteet näillä markkinoilla voivat muuttua merkittävästi. Komission mukaan tällä määräyksellä oli tarkoitus estää se, että Langnese-Iglo välttää kiellon, joka sille oli riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa asetettu, luomalla uuden yksinostosopimusten verkoston.

36. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi komission perustelut ja hyväksyi Langnese-Iglon vaatimukset kumoamalla 4 artiklan sillä perusteella, että komissio oli ylittänyt sille asetuksen N:o 17 3 artiklassa annetun toimivallan seuraamusten määräämiseen. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on esittänyt tähän päätelmään johtaneet kolme syytä valituksenalaisen tuomion 205—210 kohdassa:

— Delimitis-tuomion mukaisesti perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdassa määrätty kielto koskee vain sellaisia yksinostosopimuksia, joiden osuus samankaltaisten sopimusten verkoston yhteisvaikutuksesta on huomattava.

— Asetus N:o 1984/83 ei tarjoa mitään oikeudellista perustaa sille, että vastaisuudessa tehtäviltä sopimuksilta voitaisiin evätä ryhmäpoikkeuksen soveltamisesta aiheutuva etu, eikä komissio saa evätä näin poikkeusta yksittäistapauksessa tekemällään päätöksellä, koska tämä olisi normihierarkian vastaista.

— Olisi vastoin yhdenvertaisen kohtelun periaatetta, että yhtä yritystä estettäisiin tekemästä yksinostosopimuksia, kun taas kilpaileville yrityksille se sallittaisiin.

37. Katson, että ratkaisu, jonka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt riidanalaisen päätöksen 4 artiklan osalta, sellaisena kuin komissio oli sitä tässä tuomioistuimessa tulkinnut, on täysin pätevä ja yhteensopiva sen yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön kanssa, joka koskee sitä, kuinka laaja

toimivalta komissiolla on seuraamusten määräämiseen kilpailuasioissa. [19] Komissio on myös tunnustanut täydentävässä oikeudenkäyntikirjelmässään niiden perusteluiden oikeellisuuden, joiden pohjalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on kumonnut kyseisen artiklan.

38. Vastavalituksessaan komissio kuitenkin nimenomaisesti hylkää tämän laajan tulkinnan, jonka se oli antanut 4 artiklalle ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, ja tulkitsee sitä nyt suppeasti perustellakseen valituksenalaisen tuomion kumoamisvaatimuksensa.

Komissio katsoo nyt, että 4 artiklan ainoana tavoitteena oli estää Langnese-Igloa luomasta uudelleen samaa yksinostosopimusten verkostoa vähittäismyyjiensä kanssa eikä sillä mitenkään estetty Langnese-Igloa tekemästä uusia yksinostosopimuksia muiden vähittäismyyjien kanssa. Näin 4 artiklaan sisältyvällä kiellolla varmistetaan riidanalaisen päätöksen 1 ja 2 artiklan noudattaminen, ja se täydentää 3 artiklaan sisältyvää määräystä, jonka mukaan Langnese-Iglon on annettava päätöksen sisältö tiedoksi vähittäismyyjilleen ja ilmoitettava niille yksinostosopimustensa mitättömyydestä.

39. Vastavalituksen kohtalo riippuu mielestäni siitä, mikä tulkinta riidanalaisen päätöksen 4 artiklalle annetaan. Jos yhteisöjen tuomioistuin valitsee tämän määräyksen suppean tulkinnan, komission vastavalitus, jota Mars-yhtiö on väliintulijana tukenut, voitaisiin hyväksyä. Jos yhteisöjen tuomioistuin nimittäin katsoo, että tällä määräyksellä kielletään Langnese-Igloa ainoastaan luomasta uudelleen samaa yksinostosopimusten verkostoa, joka sillä jo oli, ei ole mitään estettä myöntää tämän artiklan olevan yhteensopiva yhteisöjen tuomioistuimen sen oikeuskäytännön kanssa, joka koskee asetuksen N:o 17 3 artiklassa komissiolle annettua toimivaltaa lopettaa kilpailusääntöjen rikkomiset. [20] Tämän tyyppisellä kiellolla taataan riidanalaisen päätöksen tehokas vaikutus, koska sillä estetään se, että kilpailua rajoittavaksi todettu toiminta voisi jatkua vastaisuudessa, ja poistetaan komissiolta riski joutua mahdollisesti aloittamaan samaa asiaa koskeva uusi menettely. Vaikka voikin olla hyödyllistä sisällyttää tällainen määräys komission päätöksiin, se ei kuitenkaan mielestäni ole välttämätön sen estämiseksi, että kyseistä toimintaa jatkettaisiin vastaisuudessa, koska velvollisuus taata päätöksen tehokas vaikutus riittää varmistamaan sen, että kansalliset tuomioistuimet toteavat mitättömiksi tulevat sopimukset, jotka ovat samanlaisia kuin päätöksellä kielletyt.

Jos yhteisöjen tuomioistuin sen sijaan katsoisi, että 4 artiklassa kielletään Langnese-

19 — Ks. erityisesti yhdistetyt asiat 6/73 ja 7/73, Commercial Solvents v. komissio, tuomio 6.3.1974 (Kok. 1974, s. 223, 45 kohta; Kok. Ep. II, s. 229); edellä alaviitteessä 9 mainitut yhdistetyt asiat RTP ja ITP, 90 kohta ja asia T-24/90, Automec v. komissio, tuomio 18.9.1992 (Kok. 1992, s. II-2223, 50— 54 kohta).

20 — Ks. Waelbroeck, M. ja Frignani, A., *Concurrence. Commentaires J. Mégret. Le droit de la CEE*, vol. 4, Éditions de l'Université de Bruxelles, Bruxelles, 1997, s. 410— 412.

Igloa tekemästä vastaisuudessa minkä tahansa tyyppisiä yksinostosopimuksia 31.12.1997 saakka riippumatta siitä, ovatko nämä sopimukset verrattavissa niihin, jotka on riidanalaisella päätöksellä kielletty, ja kuuluvatko ne vastaavaan verkostoon kuin aiemmin luotu, vastavalitus on, kuten komissio itsekin katsoo, hylättävä niistä samoista syistä, jotka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valituksenalaisessa tuomiossa esittänyt.

40. Mielestäni riidanalaisen päätöksen 4 artiklan ainoa oikea tulkinta on se, jonka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt valituksenalaisessa tuomiossa, eli se, että tällä artiklalla estetään Langnese-Igloa tekemästä minkä tahansa tyyppisiä uusia yksinostosopimuksia vähittäismyyjiensä kanssa 31.12.1997 saakka. Tämä päätelmä on perusteltavissa useilla eri syillä.

Ensimmäisenä on mainittava 4 artiklan sanamuoto, jossa yleisesti kielletään Langnese-Igloa tekemästä "1 artiklassa tarkoitettuja sopimuksia". Erotuksena niihin määräyksiin, joita komissio on sisällyttänyt muihin päätöksiinsä, 4 artiklassa ei kielletä kyseistä yritystä tekemästä vastaisuudessa sellaisia sopimuksia, joilla on sama tai samankaltainen tarkoitus tai vaikutus kuin päätöksessä kielletyillä sopimuksilla. [21] 4 artiklassa kielletään Langnese-Igloa tekemästä mitään uutta yksinostosopimusta, riippumatta sen sisällöstä tai ominaispiirteistä ja riippumatta siitä, minkälainen yhteisvaikutus tämäntyyppisten sopimusten uudella verkostolla olisi kilpailuun kyseisillä markkinoilla.

Toiseksi on huomattava, että komissio on todennut riidanalaisen päätöksen 154 kohdassa, että "kielto — — olisi merkityksetön, jos L-I saisi korvata voimassa olevat sopimukset välittömästi toisilla sopimuksilla. Tämän vuoksi L-I:a on kiellettävä tekemästä uudelleen tällaisia sopimuksia riittävän pitkän ajanjakson aikana, jotta olosuhteet markkinoilla voivat merkittävästi muuttua." Tämä riidanalaisen päätöksen 154 kohta, johon 4 artikla perustuu, viittaa siihen, että Langnese-Igloa kielletään määräyksessä ehdottomalla tavalla tekemästä uusia yksinostosopimuksia.

Lopuksi on muistettava, että olisi epäjohdonmukaista päätellä, että 4 artiklassa kielletään Langnese-Igloa vain luomasta uudelleen vanhaa yksinostosopimusten verkostoa, koska tällainen päätelmä tarkoittaisi sitä, että tätä kieltoa sovellettaisiin 31.12.1997 saakka, ja

21 — Ks. erityisesti perustamissopimuksen 85 artiklan soveltamisesta (IV/31.370 ja 31.446 — UK Agricultural Tractor Registration Exchange) 17 päivänä helmikuuta 1992 tehdyn komission päätöksen 92/157/ETY 3 artikla (EYVL L 68, s. 19, ja perustamissopimuksen 85 artiklan soveltamisesta (IV/34.446 — Trans Atlantic Agreement) 19 päivänä lokakuuta 1994 tehdyn komission päätöksen 94/980/EY 4 artikla (EYVL L 376, s. 1).

komissio olisi näin hiljaisesti myöntänyt, että tämän päivän jälkeen tällainen verkosto on yhteensopiva perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan kanssa ja olisi oikeutettu asetuksessa N:o 1984/83 tarkoitetun ryhmäpoikkeuksen perusteella.

41. Tämän johdosta katson, että komission vastavalitus on hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

42. Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan, jota 118 artiklan mukaan sovelletaan muutoksenhaussa, yhteisöjen tuomioistuin päättää oikeudenkäyntikulujen jakamisesta, jos kummatkin asianosaiset tai useampi osapuoli häviää asian. Tämän vuoksi katson, että kunkin osapuolen on vastattava omista oikeudenkäyntikuluistaan, mikäli yhteisöjen tuomioistuin hylkää, kuten sille ehdotan, sekä Langnese-Iglon vaatimukset että komission vastavalituksen, jota Mars-yhtiö on tukenut.

Ratkaisuehdotus

43. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin

1) jättää valituksen osittain tutkimatta ja hylkää tutkittavaksi otettavat vaatimukset

2) hylkää vastavalituksen.